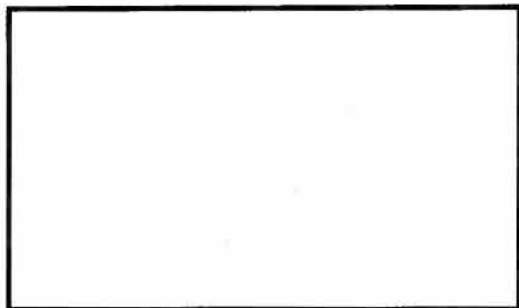

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

ΣΥΓΚΑΤΑΘΕΣΗ ΑΣΘΕΝΗ ΓΙΑ ΑΚΤΙΝΟΘΕΡΑΠΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΡΚΙΝΟ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΑΤΗ

Ακτινοθεραπεία:

- ☐ Ριζική (κανονική ή υποκλασματοποιημένη)
- ☒ Κοίτης προστάτη
- ☐ Ως μέρος συνδυασμένης θεραπείας με βραχυθεραπεία
- ☒ ακτινοβολία του προστάτη
- ☐ ακτινοβολία των περιοχικών λεμφαγγείων
- ☐ ακτινοβολία ολιγομετασταστικών εντοπίσεων

Αγαπητέ ασθενή,

Στο παρόν στάδιο της ασθένειάς σας, συνιστούμε εξωτερική **ακτινοθεραπεία**. Ο σκοπός αυτού του εντύπου πληροφοριών είναι να σας βοηθήσει να προετοιμαστείτε για τη συζήτηση με τον ιατρό. Παρακαλούμε να το διαβάσετε προσεκτικά πριν από τη συζήτηση.

Γενικά

Για την ακτινοθεραπεία χρησιμοποιείται **ιονίζουσα ακτινοβολία** (π.χ. ακτίνες X, ακτίνες γάμμα ή σωματιδίων) η οποία είναι ικανή να αλλάξει τη δομή των μικρών συστατικών του σώματος μας (άτομα και μόρια). Ο στόχος είναι η καταστροφή του γεννητικού υλικού των κακοηθών κυττάρων. Εάν αυτό είναι επιτυχές, ο όγκος είτε θα **επιλυθεί τελείως**, είτε θα **μειωθεί σημαντικά σε μέγεθος** είτε θα **αποφευχθεί η περαιτέρω ανάπτυξη του**.

Τι είναι απαραίτητο για την προετοιμασία της ακτινοθεραπείας;

Πρώτα απ' όλα, ο βαθμός εξάπλωσης της νόσου ενδεχομένως να καθοριστεί και πάλι με προσεκτική **κλινική εξέταση** και εξειδικευμένες **απεικονιστικές εξετάσεις** (π.χ. υπέρηχο, αξονική τομογραφία [CT], μαγνητική τομογραφία [MRI], τομογραφία εκπομπής ποζιτρονίων [PET]). Εξετάζονται επίσης τα πορίσματα της ιστολογικής εξέτασης από τη βιοψία του όγκου ή από τυχόν προηγούμενες επεμβάσεις.

Στη συνέχεια είναι απαραίτητη η τρισδιάστατη απεικονιστική εξέτασή σας για το σχεδιασμό του ακτινοθεραπευτικού πλάνου, η ονομαζόμενη **αξονική τομογραφία πλάνου**. Η εξέταση αυτή δεν έχει αμιγώς διαγνωστικό σκοπό, αλλά χρησιμοποιείται για τη δημιουργία του ακτινοθεραπευτικού πλάνου. Πριν τον αξονικό πλάνου θα σας δοθούν οδηγίες ώστε να έχετε προετοιμάσει κατάλληλα το έντερο και την κύστη σας. Κατά την αξονική πλάνου ανάλογα με την ανατομία κάθε ασθενή υπάρχει περίπτωση να χρησιμοποιηθούν ειδικά **βοηθήματα τοποθέτησης** (π.χ. θερμοπλαστικές μάσκες ακινητοποίησης, στρώματα κενού, υποπόδια) τα οποία βοηθούν να παραμένει το σώμα σας ακριβώς στη σωστή θέση για την καθημερινή ακτινοβολία και εξασφαλίζουν ότι η ακτινοβολία παρέχεται πάντοτε με ακρίβεια σε κάθε συνεδρία ακτινοβολίας. Επιπλέον, ένα τρισδιάστατο σύστημα συντεταγμένων με λέιζερ θα χρησιμοποιηθεί για την ευθυγράμμιση του σώματός σας και τον προσδιορισμό μίας αναπαράξιμης στάσης του σώματος. Στη συνέχεια ο τεχνολόγος ακτινοθεραπείας θα τοποθετήσει στο δέρμα σας μικρές ανεξίτηλες κουκίδες δερματοστιξίας (**tattoo**) που μοιάζουν με μια πολύ μικρή ελιά στο σώμα σας. Οι κουκίδες αυτές βοηθούν στην ακριβή καθημερινή τοποθέτησή σας στο δωμάτιο του γραμμικού επιταχυντή, όπου εκτελείται η θεραπεία.

Εν συνεχεία ο ακτινοθεραπευτής ογκολόγος ορίζει στον αξονικό πλάνου την **περιοχή ακτινοβολήσης** καθώς και τους **υγιείς γύρω ιστούς** που πρέπει να προστατευτούν. Για τον καλύτερο προσδιορισμό των δομών αυτών είναι πιθανό να χρησιμοποιήσει και άλλες απεικονιστικών εξετάσεις όπως μαγνητική τομογραφία (MRI) ή ποζιτρονική τομογραφία (PET/CT).

Σε συνεργασία με Τμήμα Ιατρικής Φυσικής, προσδιορίζονται οι πιο κατάλληλες θέσεις εισόδου της ακτινοβολίας στο σώμα σας. Ο ιατρικός φυσικός προετοιμάζει το **πλάνο θεραπείας**, δηλαδή τον τρόπο με τον οποίο θα πραγματοποιηθεί η θεραπεία σας, την ώρα που θα χρειαστεί να παραμείνετε στο μηχάνημα καθώς και την ακριβή δόση στην περιοχή-στόχο και τους υγιείς ιστούς. Συνήθως η περιοχή στόχος ακτινοβολείται από διάφορες κατευθύνσεις. Με αυτόν τον τρόπο, η δόση της ακτινοβολίας συγκεντρώνεται στο στόχο και οι υγιείς γύρω ιστοί επιβαρύνονται όσο το δυνατόν λιγότερο. Το ακτινοθεραπευτικό πλάνο επιβεβαιώνεται με μετρήσεις στο μηχάνημα και ανεξάρτητους υπολογισμούς πριν από την έναρξη της θεραπείας σας.

Όλα τα στοιχεία του πλάνου θεραπείας μεταφέρονται ηλεκτρονικά στο σύστημα διαχείρισης ασθενών και προγραμματίζεται η καθημερινή σας θεραπεία. Ολόκληρη η προετοιμασία διαρκεί συνήθως 4-5 ημέρες.

Πώς γίνεται η θεραπεία;

Θα οδηγηθείτε στην **αίθουσα θεραπείας** όπου πραγματοποιείται η καθημερινή σας θεραπεία (αίθουσα γραμμικού επιταχυντή), αφού αφαιρέσετε τα ρούχα σας στην περιοχή που θα ακτινοβοληθεί. Ειδικό λογισμικό αναγνώρισης προσώπου θα σας ταυτοποιήσει. Θα τοποθετηθείτε με τη βοήθεια των τεχνολόγων ακτινοθεραπείας στο **τραπέζι θεραπείας** με τον ίδιο τρόπο όπως στον αξονικό πλάνου.

Παρακαλούμε να παραμείνετε **χαλαροί** χωρίς να μετακινήσετε. Αναπνέετε χαλαρά, χωρίς να κρατάτε την αναπνοή σας. Η ακτινοβολία διαρκεί μόνο **λίγα λεπτά**. Δεν μπορείτε να νιώσετε, να ακούσετε ή να δείτε την ακτινοβολία.

Ο τεχνολόγος του μηχανήματος θα εξέλθει της αίθουσας θεραπείας πριν ξεκινήσει η ακτινοβολήση προκειμένου να μεταβεί στο χειριστήριο του μηχανήματος. Σας παρακολουθεί από δύο κάμερες που είναι τοποθετημένες μέσα στην αίθουσα, σας **ακούει** και **μπορεί να σας μιλήσει**. Δεν είστε μόνος σας ακόμα και αν αισθάνεστε έτσι. Μπορείτε να ενημερώσετε τον τεχνολόγο αν δεν αισθάνεστε καλά, η θεραπεία μπορεί να διακοπεί ανά πάσα στιγμή.

Θα χρειαστεί συμπληρωματική θεραπεία;

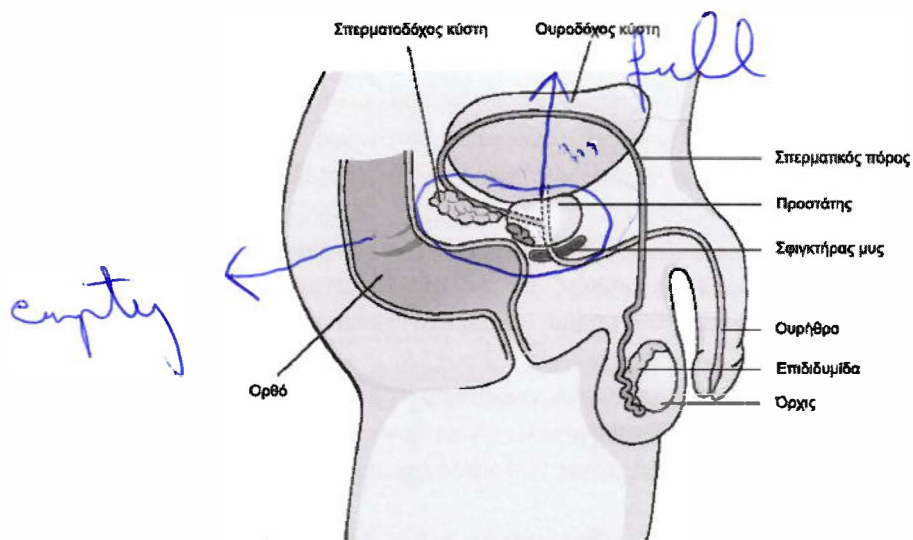
Η ανοχή του οργανισμού στην ακτινοθεραπεία θα ελέγχεται τακτικά με κλινική εξέταση, και σε περίπτωση που κριθεί αναγκαίο με αιματολογικές και απεικονιστικές εξετάσεις. Εάν εμφανιστούν παρενέργειες κατά τη διάρκεια της ακτινοθεραπείας, κυρίως λόγω ακτινοβολήσης μέρους του εντέρου και της κύστης, είναι πιθανό ο γιατρός σας να σας συνταγογραφήσει ειδική φαρμακευτική αγωγή τόσο κατά τη διάρκεια όσο και μετά την ολοκλήρωση της ακτινοθεραπείας.

Υπάρχουν εναλλακτικές μορφές θεραπείας;

Εκτός από την ακτινοθεραπεία, άλλες θεραπευτικές προσεγγίσεις ανάλογα με το στάδιο της νόσου είναι η ριζική χειρουργική αντιμετώπιση, η ακτινοβολία εκ των έσω (βραχυθεραπεία) ή η ορμονοθεραπεία. Οι θεραπείες αυτές μπορούν επίσης να συνδυαστούν μεταξύ τους. Ο γιατρός σας θα σας ενημερώσει για τυχόν εναλλακτικές θεραπείες που μπορεί να είναι κατάλληλες για εσάς και θα σας εξηγήσει γιατί συστήνει την εξωτερική ακτινοθεραπεία στην περίπτωσή σας.

Ποιες είναι οι πιθανές παρενέργειες;

Παρά τη **μέγιστη προσοχή** που δίνεται στο σχεδιασμό και στην εκτέλεση της ακτινοθεραπείας, ενδέχεται να προκύψουν παρενέργειες οι οποίες μπορεί να απαιτήσουν πρόσθετη θεραπεία. Η **θέση** και **έκταση** της περιοχής που πρόκειται να ακτινοβοληθεί, **συνοδά νοσήματα**, **φαρμακευτική αγωγή** και άλλοι παράγοντες μπορούν να επηρεάσουν τη φύση και την σοβαρότητα των παρενεργειών.

Οβελισία απεικόνιση της ανδρικής πυέλου

Πιθανές οξείες παρενέργειες:

- **Απώλεια όρεξης, κόπωση** εμφανίζονται κυρίως τις πρώτες ημέρες της ακτινοβολίας
- **Ήπια ερυθρότητα, ξηρότητα και φλεγμονή του δέρματος** καθώς και απώλεια τριχών στην περιοχή του εφηβαίου. Έντονες δερματικές αντιδράσεις είναι σπάνιες και εμφανίζονται συχνότερα σε περίπτωση ακτινοβολήσης της βουβωνικής χώρας, του πρωκτού ή του περινέου.
- **Διάρροιες και μετεωρισμός** ενδέχεται να εμφανιστούν κατά τη διάρκεια της ακτινοβολίας και να επιμείνουν για αρκετό χρονικό διάστημα. Αρκετά σπάνια μπορεί να προκληθούν επώδυνοι σπασμοί του εντέρου και εκροή βλέννας ή και αίματος από τα κόπρανα. Σε αυτές τις περιπτώσεις ίσως χρειαστεί προσωρινή διακοπή της ακτινοθεραπείας.
- **Ερεθισμός της κύστης και δυσουρικά προβλήματα**, όπως έπειξη προς ούρηση, πόνος και αίσθημα καύσου κατά την ούρηση, συχνουρία εμφανίζονται κυρίως σε άτομα με ήδη προϋπάρχουσες ενοχλήσεις. Σπανίως μπορεί να εμφανιστεί αιματουρία.
- **Αλλεργία-υπερευαισθησία** π.χ. σε φάρμακα, απολυμαντικά, λάτεξ, μελάνι δερματοστιξίας ή σε σκιαγραφικό σε περίπτωση που χορηγηθεί μπορεί να οδηγήσει σε οξεία αλλεργική αντίδραση με κυκλοφορική καταπληξία που σε πολύ σπάνιες περιπτώσεις να απαιτήσουν εντατική φροντίδα. Οι σοβαρές βλάβες (π.χ. ανεπάρκεια οργάνων, εγκεφαλική βλάβη, παράλυση), είναι εξαιρετικά σπάνιες.

Οι περισσότερες από τις προαναφερθείσες παρενέργειες μπορούν να αντιμετωπιστούν με φαρμακευτική ή συντηρητική αγωγή και κατά κανόνα υποχωρούν πλήρως ή εν μέρει μετά τη λήξη της θεραπείας. Η ενδεχόμενη ταυτόχρονη ορμονοθεραπεία δεν επηρεάζει τη βαρύτητα των παρενεργειών.

Πιθανές χρόνιες παρενέργειες:

- **Διαταραχές της λειτουργίας του εντέρου** όπως μετεωρισμός, τάση προς διάρροιες ή αίμα στα κόπρανα. Το ενδεχόμενο χρόνιας αιμορραγίας από το έντερο είναι αρκετά σπάνιο, μπορεί να εμφανιστεί ωστόσο πιο

- συχνά σε ασθενείς που λαμβάνουν αντιπηκτική αγωγή. Έλκη εντέρου που επιμένουν για αρκετό χρονικό διάστημα, θα πρέπει να αντιμετωπιστούν χειρουργικά.
- Στενώσεις ή συμφύσεις εντέρου ή τοπική νέκρωση του εντέρου. Σε περίπτωση εντερικής απόφραξης θα χρειαστεί χειρουργική αντιμετώπιση.
 - Προσωρινή ή μόνιμη υπογονιμότητα. Επίσης η ποσότητα του σπέρματος ενδέχεται να είναι μειωμένη. Σε περίπτωση που υπάρχει επιθυμία για μελλοντική τεκνοποίηση, υπάρχει η δυνατότητα κατάψυξης και διατήρησης του σπέρματος σε ειδικές τράπεζες. Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να αποφευχθεί η τεκνοποίηση κατά τη διάρκεια της ακτινοθεραπείας και για 3 μήνες μετά.
 - Προσωρινή ή μόνιμη στυτική δυσλειτουργία, κυρίως σε ασθενείς με ταυτόχρονη ορμονοθεραπεία. Μπορεί ωστόσο να αντιμετωπιστεί σε αρκετά καλό βαθμό με φαρμακευτική αγωγή.
 - Διαταραχές epούλωσης πληγών σε περίπτωση χειρουργικής επέμβασης ή τραυμάτων στην ακτινοβολημένη περιοχή.
 - Σπάνια πόνος στα οστά της πυέλου και εξαιρετικά σπάνια τοπική νέκρωσή τους.
 - Σπάνια χρόνια φλεγμονή της ουροδόχου κύστης. Επίσης, σπάνια μείωση του όγκου της κύστης με αποτέλεσμα έπειξη προς σύρση και συχνουρία. Εξαιρετικά σπάνια ακράτεια ούρων, κυρίως σε περιπτώσεις χειρουργικών επεμβάσεων στην περιοχή
 - Εξαιρετικά σπάνια στένωση της ουρήθρας ή των ουρητήρων με συνοδό υδρονέφρωση, κυρίως σε περιπτώσεις χειρουργικών επεμβάσεων στην περιοχή των ουρητήρων.
 - Εξαιρετικά σπάνια αποχρωματισμός του δέρματος (υπερμελάγχρωση ή υπομελάγχρωση) και ίνωση του υποδόριου ιστού.
 - Εξαιρετικά σπάνια δημιουργία συριγγίου μεταξύ κύστης και ορθού. Σε αυτή την περίπτωση θα χρειαστεί χειρουργική αντιμετώπιση με ενδεχόμενη μόνιμη κολοστομία ή και μόνιμη ακράτεια ούρων ή κοπράνων.
 - Εξαιρετικά σπάνια μερική ή ακόμα και πλήρης παράλυση νεύρων που οφείλεται σε μετακτινική βλάβη του ιερού πλέγματος, με πιθανές συνέπειες τις διαταραχές λειτουργίας της κύστης ή κενώσεων, ή υπαισθησία και αδυναμία των κάτω άκρων.
 - Ο κίνδυνος ανάπτυξης δευτεροπαθούς κακοήθειας στην περιοχή της πυέλου (συμπεριλαμβανομένης της λευχαιμίας ειδικότερα αν χορηγηθεί και χημειοθεραπεία) στα επόμενα έτη εξαιτίας της ακτινοθεραπείας είναι ελάχιστα υψηλότερος από το γενικό πληθυσμό.

Ποιες είναι οι πιθανότητες επιτυχίας;

Η επιτυχία της θεραπείας εξαρτάται από το πόσο καλά θα αντιδράσει ο όγκος στην ακτινοβολία και πόσο καλά θα την ανεχθούν οι υγιείς ιστοί. Αυτό σημαίνει ότι δεν μπορεί να προβλεφθεί με απόλυτη βεβαιότητα η επιτυχία για όλους στους ασθενείς γενικά.

Πώς μπορείτε να συμβάλλετε κατά τη διάρκεια της θεραπείας;

- Γενικά θα πρέπει να ξεκουράζεστε για κάποιο χρονικό διάστημα μετά από κάθε συνεδρία ακτινοθεραπείας. Αυτό δε σημαίνει ότι δεν μπορείτε να συνεχίσετε την εργασία σας ή την προσωπική σας καθημερινότητα.
- Βεβαιωθείτε ότι τρέφεστε κανονικά και ότι η διατροφή σας είναι ισορροπημένη. Τα συχνά μικρά γεύματα είναι τα καλύτερα. Για το τι θα πρέπει να αποφεύγετε κατά τη διάρκεια της ακτινοθεραπείας θα σας δοθεί ξεχωριστό έγγραφο με οδηγίες.
- Επίσης πίνετε πολλά υγρά.
- Παρακαλούμε μην καπνίζετε και μην πίνετε αλκοόλ!
- Προστατεύστε το δέρμα στην περιοχή ακτινοβολήσης από επιπρόσθετο μηχανικό, χημικό ή θερμικό ερεθισμό όπως η έκθεση στον ήλιο, το σολάριουμ, το υπέρυθρο φως, η χρήση καλλυντικών, που περιέχουν αλκοόλ.
- Το πλύσιμο της επιδερμίδας επιτρέπεται και συστήνεται, εκτός και αν το δέρμα έχει ερεθιστεί. Χρησιμοποιήστε σαπούνι ή αφρόλουτρο με ουδέτερο pH
- Ασκηθείτε στον καθαρό αέρα! Επίσης φροντίστε για επαρκή ύπνο!

Θα χρειαστεί να νοσηλευθείτε;

Οι περισσότεροι ασθενείς δεν χρειάζεται να νοσηλευθούν. Αυτό σημαίνει ότι κατά κανόνα θα προσέρχεστε ως **εξωτερικός ασθενής** για την καθημερινή σας ακτινοθεραπεία. Σε αντίθετη περίπτωση θα ενημερωθείτε από τον ιατρό σας.

Θα ενημερωθείτε επίσης για το αν και κατά πόσο θα περιοριστεί η ικανότητά σας να **χειρίζεστε μηχανοκίνητο όχημα**. Σε αυτή την περίπτωση δεν επιτρέπεται να οδηγείτε, να χειρίζεστε βαριά μηχανήματα ή να εκτελείτε επικίνδυνη εργασία.

Απαιτείται επανέλεγχος μετά το πέρας της ακτινοθεραπείας;

Τακτικές εξετάσεις θα είναι απαραίτητες μετά το πέρας της ακτινοθεραπείας για να μπορέσουμε να αξιολογήσουμε το θεραπευτικό αποτέλεσμα και να είμαστε σε θέση να εντοπίσουμε και να θεραπεύσουμε τυχόν υποτροπή της νόσου όσο το δυνατόν νωρίτερα. Ο ιατρός σας θα σας δώσει **σχετικές οδηγίες**.

Παρακαλώ επικοινωνήστε μαζί μας ανεξάρτητα από τις προγραμματισμένες συναντήσεις, εάν παρατηρήσετε επιδείνωση της υγείας σας.

Σημειώσεις - Σχόλια του ιατρού:

→ no waiting, → no AOT

Δήλωση συγκατάθεσης του ασθενή:

Η προτεινόμενη ακτινοθεραπεία, η φύση και η σημασία της, η προετοιμασία και ο τρόπος χορήγησής της, ο συνδυασμός της με άλλες θεραπευτικές μεθόδους, οι εναλλακτικές θεραπείες, οι συμπληρωματικές θεραπείες, οι οξείες και χρόνιες παρενέργειες, οι πιθανότητες επιτυχίας, οι κίνδυνοι και οι επακόλουθες εξετάσεις μου έχουν παρουσιαστεί πλήρως σε μια συζήτηση με τον ιατρό μου και μου δόθηκε η εύκαιρία να θέσω οποιεσδήποτε ερωτήσεις θεωρούσα σημαντικές. Συνεπώς, συμφωνώ με την προτεινόμενη ακτινοθεραπεία. Συμφωνώ, επίσης, σε ενδεχόμενες απαραίτητες τροποποιήσεις στο σχεδιασμό της ακτινοθεραπείας για ιατρικούς λόγους. Τέλος μου έχει επεξηγηθεί ότι μπορώ να λάβω αντίγραφο του παρόντος υπογεγραμμένου εντύπου.

Limassol, 08.08.23

Τόπος, Ημερομηνία, Ώρα

Ασθενής

Dr. Constantinos Zamboglou
Deputy Medical Director

Ειδικός Ακτινοθεραπευτής Ογκολόγος

